

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ในรูปแบบการสำรวจ (Survey Studies) โดยมีความมุ่งหมายเพื่อค้นหาความเชื่อ เหตุผล ของมารดาเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี ในการเลือกใช้วิธีลดไข้และสถานบริการที่มียาลดไข้ กระบวนการได้มาซึ่งความรู้ และการปฏิบัติในการใช้ยาลดไข้ และหาความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจกับการเลือก ใช้ยาลดไข้

ขั้นตอนในการดำเนินงานมี ดังนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ มารดาที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 12 ปี ในตำบลทุ่งกระ อำเภอบางดง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 502 คน ซึ่งได้ข้อมูลจากบัตรอนามัยครอบครัวของสถานีนานามัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของประชากรในการศึกษา โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ ร้อยละ 25 ของประชากรในการศึกษา ได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง 126 คน แล้วนำมาคิดสัดส่วนในแต่ละหมู่บ้าน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีจับฉลาก

การตรวจสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะคำถามปิดและคำถามเปิด ซึ่งผู้วิจัย

ได้สร้างขึ้นเอง โดยได้รับการแนะนำและตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำไปทดลองแบบ สอบถามกับมารดาที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 12 ปี ในตำบลหนองแก้ว อำเภอหางดงจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 คน เพื่อดูความเหมาะสมของภาษา ความชัดเจนในเนื้อหา การเรียงลำดับของคำถาม ระยะเวลาที่ใช้ในการสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขและทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน อีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงนำมาสร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอีกอย่างหนึ่งก็คือ ตัวอย่างยาลดไข้เด็ก เพื่อใช้ในกรณีที่มารดาไม่สามารถ ระบุได้ว่าเคยใช้ยาลดไข้ชนิดใด

การรวบรวมข้อมูล

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1-10 พฤษภาคม 2534 โดยมีขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. ผู้สัมภาษณ์ คือ ผู้วิจัยและทีมงานวิจัย
2. ทีมงานวิจัยเข้าใจวัตถุประสงค์ของการวิจัยร่วมกัน เพื่อจะต้องชี้แจงให้ผู้ตอบเข้าใจ

ว่าจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์เป็นอย่างไร

3. ผู้วิจัยและทีมงานวิจัยช่วยกันสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อม
4. สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการศึกษาหรือข้อมูลพฤติกรรมผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์

ด้วยตนเอง

5. นำแบบสอบถามที่สัมภาษณ์แล้วมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์

จำนวน 126 ชุด

พื้นที่ดำเนินการวิจัย

อำเภอหางดงอยู่ห่างจากอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ไปทางทิศใต้ ประมาณ 11 กิโลเมตร ตำบลขุนดงเป็น 1 ใน 11 ตำบล ของอำเภอหางดง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ลาดเอียงไปทางทิศตะวันออก มีพื้นที่ทั้งหมด 15.08 ตารางกิโลเมตร หรือ 9,425 ไร่ แบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านต้นแก้ว หมู่ที่ 2 บ้านถวายน

หมู่ที่ 3 บ้านหนองโไขง หมู่ที่ 4 บ้านสารภี หมู่ที่ 5 บ้านขุนคง หมู่ที่ 6 บ้านภาคพะ หมู่ที่ 7 บ้านท่าขุนคง หมู่ที่ 8 บ้านท่ามะโก

อาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลหนองแก้ว อำเภอหางดง และอำเภอสารภี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลสบแม่ป่า อำเภอหางดง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลหนองแก้ว อำเภอหางดง

ทางทิศตะวันออกมีลำน้ำแม่ปิง ไหลผ่าน หมู่ที่ 8 นอกนั้นมีลำเหมืองชลประทานส่งน้ำผ่านเพื่อการเกษตรกรรม

เส้นทางคมนาคมมีทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 108 เป็นถนนคอนกรีต จากอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ถึงที่ว่าการอำเภอหางดง ประมาณ 17 กิโลเมตร มีทางหลวงจังหวัดเป็นถนนลาดยางจากอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ถึงที่ว่าการอำเภอหางดง ประมาณ 20 กิโลเมตร จากที่ว่าการอำเภอหางดงมีถนนลาดยางเข้าสู่ตำบลขุนคง 1 สาย ประมาณ 2 กิโลเมตร และมีถนนลาดยาง ถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ ถนนลูกรังเชื่อมภายในหมู่บ้าน ระยะทางโดยประมาณจาก 8 หมู่บ้านถึงอำเภอหางดง โดยเรียงลำดับจาก หมู่ที่ 1-8 ดังนี้ 3.5, 2, 2.5, 3, 3.5, 4, 5, 6 กิโลเมตร หมู่ที่ 1, 2, 3, 6, ใช้เวลาเดินทางไม่เกิน 10 นาที หมู่ที่ 4, 5 ใช้เวลาเดินทางไม่เกิน 15 นาที และหมู่ที่ 7, 8 ใช้เวลาเดินทางเกิน 15 นาที ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง คือ รถรับจ้าง (รถจักรยานยนต์ รถยนต์ รถสามล้อ) และรถส่วนตัว ไม่มีรถโดยสารประจำทางวิ่ง สำหรับการเดินทางระหว่างอำเภอหางดงกับอำเภอเมือง มีรถโดยสารประจำทางวิ่งสม่ำเสมอ

จากการสำรวจของสถานีอนามัย พ.ศ. 2533 มีประชากรทั้งหมด 4,421 คน ผู้ชาย 2,113 คน ผู้หญิง 2,308 คน อัตราเกิด 11.76 ต่อ 1000 อัตราตาย 6.79 ต่อ 1000 อัตราเพิ่มโดยประมาณร้อยละ 0.50 ต่อปี บ้าน 1,136 หลังคาเรือน ความหนาแน่นเฉลี่ยของประชากร 293 คนต่อตารางกิโลเมตร ประชากรวัยเจริญพันธุ์หญิง (15-44 ปี) 918 คน เด็กแรกเกิด-12 ปี 612 คน มารดาที่มีบุตรอายุแรกเกิด -12 ปี 502 คน หรือร้อยละ 43.8 ของหลังคาเรือน

ประชากรส่วนใหญ่มีหลักแหล่งพำนักเดิมอยู่ในตำบลขุนคง มีภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี

คล้ายคลึงกัน ยึดมั่นในพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ จากแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านของคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ พ.ศ. 2533 พบว่า ประชากรโดยส่วนมากจะมีกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม การกีฬา การอนุรักษ์ทรัพยากร และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย

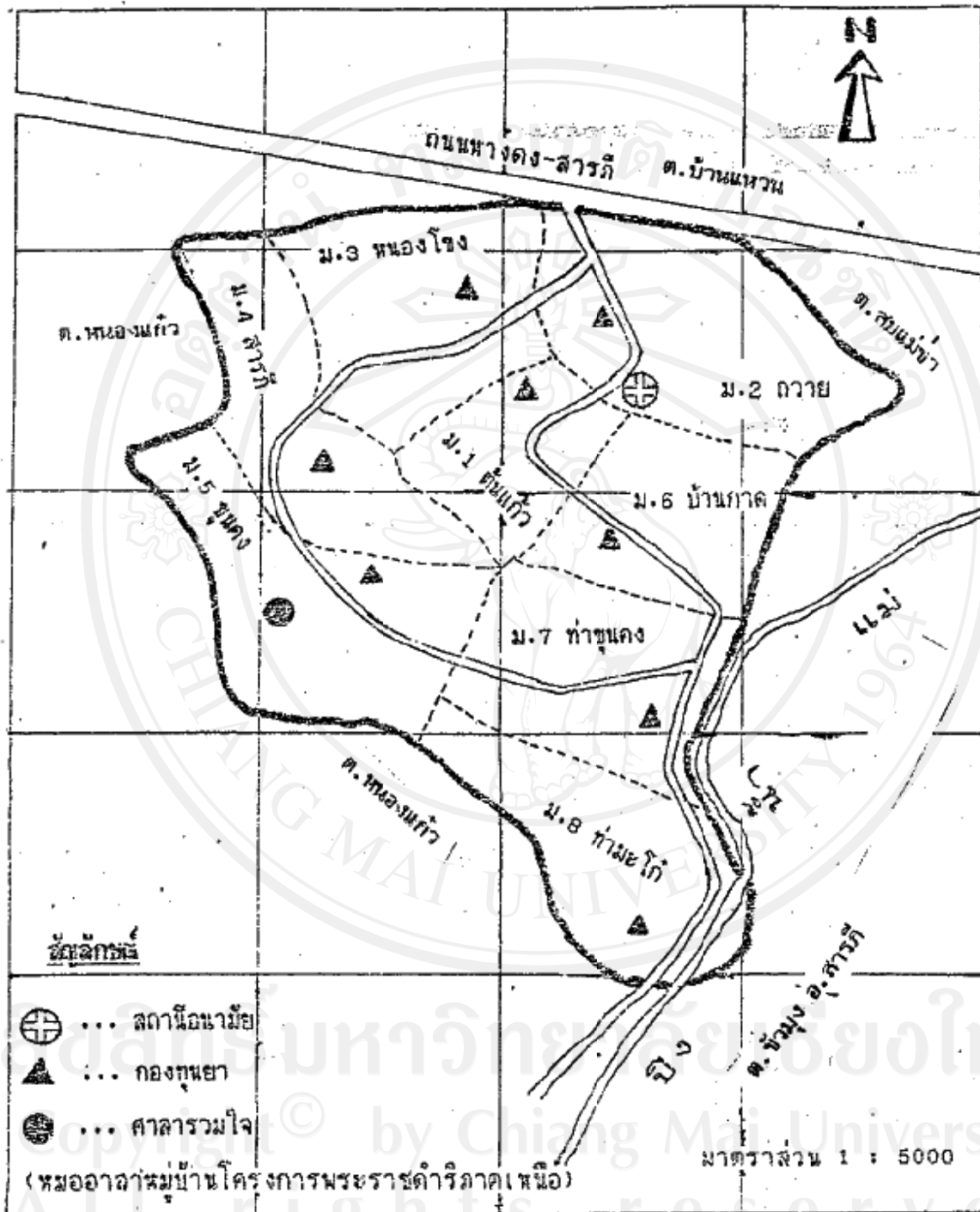
อาชีพและรายได้มีการประกอบอาชีพรับจ้างที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทต่อปี รวมทั้งประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ มีมากกว่า ร้อยละ 70 ของครัวเรือนทั้งหมด อัตราค่าจ้างมากกว่า 39 บาทต่อวัน ผลผลิตจากการทำนาส่วนมากได้ผลผลิตข้าวเปลือกมากกว่า 600 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตถั่วเหลือง 200-250 กิโลกรัมต่อไร่ การประกอบอาชีพอื่น เช่น อุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรมที่มีรายได้ต่อครัวเรือนสูงกว่า 20,000 บาทต่อปี คือ หมู่ที่ 2 บ้านถวายเป็นการทำอุตสาหกรรมแกะสลักไม้ การอพยพไปหางานทำ มีจำนวน 4 หมู่บ้าน ที่มีการอพยพร้อยละ 10 ของหลังคาเรือน ซึ่งส่วนมากไม่ได้ไปทำงานประเภทอุตสาหกรรม นอกนั้นไม่มีการอพยพหรือมีน้อยมาก

การศึกษา คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่อ่านป้ายประกาศและเขียนชื่อตัวเองได้ ร้อยละ 90-95 ของคนอายุ 14-50 ปี มีโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้าน 3 แห่ง จำนวนนักเรียน 335 คน เป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ 90 ของเด็กอายุ 7-12 ปี มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 6 หมู่บ้าน ไม่มี 1 หมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชน 1 แห่ง และหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน 8 หมู่บ้าน

การให้บริการสาธารณสุขระดับหมู่บ้าน มีกองทุนยาและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้าน 8 หมู่บ้าน ศาลารวมใจ 1 แห่ง อยู่ที่หมู่ที่ 5 ตั้งขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักพระราชวัง เพื่อให้บริการจ่ายยาแก่ประชาชน โดยเจ้าหน้าที่ผ่านการอบรม การให้บริการสาธารณสุขระดับตำบล มีสถานีอนามัยประจำตำบล 1 แห่ง ตั้งอยู่ หมู่ที่ 2 ซึ่งเป็นศูนย์กลางของตำบล มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย 2 คน การให้บริการสาธารณสุขในระดับอำเภอ ที่มีแพทย์ประจำ มีโรงพยาบาลชุมชน 1 แห่ง คลินิกแพทย์ 9 แห่ง นอกจากนี้ยังมีร้านขายยาแผนปัจจุบัน 9 แห่ง ร้านขายยาแผนโบราณ 6 แห่ง และภายในตำบลทุกหมู่บ้านมีการจำหน่ายยาโดยไม่ได้ใบอนุญาต คือ ขายยาในร้านขายของชำ รวมจำนวน 25 ร้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่

แผนที่หมู่บ้าน ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

สำรวจเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2534

10300 มี 0

1. แบบสัมภาษณ์ โดยใช้คำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด
 2. ตัวอย่างยาลดไข้เด็ก ยี่ห้อต่าง ๆ ทั้งชนิดน้ำ และชนิดผง
- ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย
1. ข้อมูลส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อม
 2. ข้อมูลความรู้ ความเชื่อถือ เหตุผล และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการใช้ยาลดไข้เด็ก
 3. ข้อมูลอื่น ๆ ที่ถามเพิ่มเติม รายละเอียด เฉพาะในส่วนที่มีปัญหาและประเด็นที่น่าสนใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และมีลักษณะคุณภาพร่วมด้วย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการประมวลและวิเคราะห์ด้วยมือ และตรวจสอบด้วยเครื่องมือสมองกลอีกครั้ง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลและสถิติเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ก. ข้อมูลส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อม ที่บอกลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้ คือ อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัว จำนวนบุตร ผู้ดูแลสุขภาพเมื่อมีไข้ ข้อมูลดังกล่าววิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ

ข. ข้อมูลความรู้และการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพเด็กเมื่อมีไข้ ดังต่อไปนี้ คือ ประสิทธิภาพในการดูแลสุขภาพเมื่อมีไข้ การเลือกใช้วิธีการลดไข้ การเลือกใช้สถานบริการที่มียาลดไข้ การเลือกใช้ยาลดไข้ วิธีการที่มารดาได้รับยาลดไข้ ความรู้และการปฏิบัติในการใช้ยาลดไข้ ข้อมูลดังกล่าววิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

ค. ข้อมูลความสัมพันธ์ทางฐานะสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ ระดับการศึกษา อายุ และระดับรายได้ครอบครัว กับการเลือกใช้ยาลดไข้ รวมทั้งการเปรียบเทียบความรู้ในการใช้ยาลดไข้ พาราเซตามอลและแอสไพริน วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ และทดสอบความแตกต่างด้วยค่าสถิติไคสแควร์ (Chi square test) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

ส่วนที่ 2 ข้อมูลและการพรรณนาเชิงคุณภาพ ได้มาจากทั้งคำถามปลายเปิดและปลายปิด รวมทั้งการถามเพิ่มเติมรายละเอียดในส่วนที่มีปัญหาและประเด็นที่น่าสนใจ เกี่ยวกับข้อมูลดังต่อไปนี้

ก. ข้อมูลความเชื่อ เหตุผล และการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพเด็กเมื่อมีไข้ ดังนี้ คือ

การตระหนักเกี่ยวกับอันตรายของการเป็นไข้ เช่น ทราบว่าเมื่อเด็กมีไข้สูง จะทำ
ให้เกิดอาการชัก

วิธีการลดไข้ใช้อย่างไร เช่น วิธีเช็ดตัว การใช้สมุนไพร การใช้สยงศาสตร์ การ
ใช้ยาลดไข้

ความเชื่อถือในการเลือกไข้วิธีการลดไข้
การเลือกไข้วิธีการลดไข้ ที่แตกต่างกันไปตามระดับความรุนแรงของไข้
เหตุผลในการเลือกไข้วิธีการลดไข้ และสถานบริการที่มียาลดไข้
ผู้ที่ให้คำแนะนำปรึกษาที่มารดาเชื่อถือและปฏิบัติตาม
โอกาสและวิธีการที่มารดาได้รับความรู้และนำไปปฏิบัติในการใช้ยาลดไข้
วิธีปฏิบัติที่มารดาเลือกไข้หลังจากให้ยาแล้วไข้ไม่ลด ภายใน 4 ชั่วโมง

ข้อมูลดังกล่าวส่วนใหญ่จะใช้สถิติร้อยละประกอบ เพื่อช่วยตัดสินใจในการบรรยาย

ข้อความ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved